

Препорука ЦМ/Рец(2017)4

Савета министара државама чланицама

о раду са младима

(усвојио Комитет министара дана 31.5.2017. године на 1287. седници заменика министара)

Комитет министара, на темељу услова члана 15.6 Статута Савета Европе,

Узимајући у обзир да је циљ Савета Европе да оствари веће јединство својих чланица, између осталог, унапређењем политике у области младих, која је заснована на заједничким принципима;

Имајући у виду Конвенцију Европске уније о људским правима (усвојену 1950. године, ЕТС бр. 5, с накнадним изменама и допунама), на начин на који је примењује и тумачи Европски суд за људска права и Европску социјалну повељу (усвојену 1961. године, ЕТС бр. 35, ревидирану 1996. године, ЕТС бр. 163, с накнадним изменама и допунама), на начин на који је примењује и тумачи Европски комитет за социјална права;

Позивајући се на Резолуцију ЦМ/Рец(2008) 23 Комитета министара о политици у области младих Савета Европе;

Позивајући се на применљивост постојећих принципа, дефинисаних у релевантним препорукама Комитета министара државама чланицама, а посебно:

Препоруку Рец(2003)8 о унапређењу и признавању неформалног образовања/учења младих; Препоруку Рец(2004)13 о учешћу младих у локалном и регионалном животу; Препоруку [Рец\(2006\)1](#) о улози државних савета младих у развоју политике у области младих; Препоруку ЦМ/Рец(2007)13 о родно освештеној политици у образовању; Препоруку ЦМ/Рец(2010)7 о Повељи Савета Европе о образовању за демократско грађанство и образовању из људских права; Препоруку ЦМ/Рец(2010)8 о информисању младих; Препоруку ЦМ/Рец(2012)2 о учешћу деце и младих млађих од 18 година; Препоруку ЦМ/Рец(2012)13 о обезбеђивању квалитетног образовања; Препоруку [ЦМ/Рец\(2015\)3](#) о приступу социјалним правима младих из угрожених насеља; Препоруку [ЦМ/Рец\(2016\)7](#) о приступу младих њиховим правима;

Имајући на уму Конвенцију Уједињених нација о правима детета;

Позивајући се на Препоруке Парламентарне скупштине 1437 (2000) о „ Неформалном образовању“; 1978 (2011) „На путу ка оквирној европској конвенцији о правима младих“; 2015 (2013) о „Приступу младих људи основним правима“; и Резолуцију те Скупштине 1885 (2012) “Жртвовање младе генерације: друштвене, економске и политичке импликације финансијске кризе“, као и одговор Комитета министара на наведене препоруке;

Позивајући се на Резолуцију Конгреса локалних и регионалних власти 386 (2015) „Уклањање препрека учешћу младих: усвајање *lingua franca* за локалне и регионалне органе власти и младе“ и његову Препоруку 128 (2003) о „Ревидираној европској повељи о партиципацији младих у локалном и регионалном животу“, као и одговор Комитета министара на ту препоруку;

Имајући затим у виду Декларацију и Акциони план који су усвојени на Трећем самиту шефова држава и влада Савета Европе (Варшава, 16-17 мај 2005.), у којима се наводи да ће Савет Европе наставити да јача свој јединствени став у области младих;

У уверењу да:

- се одрживост европског идентитета и основних вредности Савета Европе (људска права, правна држава и демократија) заснива на креативности, компетенцијама, друштвеној посвећености и доприносу младих, као и њиховој вери у будућност;
- владине политике треба да подрже младе људе да остваре свој пуни понететицијал као самостални припадници друштва, омогућавајући им да планирају своје животе и остварују се као грађани у демократском друштву;
- рад са младима значајно доприноси активном грађанству, јер пружа прилике за стицање знања, вештина и ставова потребних за грађанско ангажовање и друштвено деловање;

Препознајући сложеност и изазове преласка из детињства у одрасло доба и самосталност, као и смањење броја прилика за младе људе због пораста незапослености, сиромаштва, дискриминације и друштвене изопштености;

Са свешћу о утицају економске кризе на пружање услуга у области младих у неким државама чланицама;

Уважавајући рад Савета Европе у сектору младих, усмерен на пружање подршке политикама у области младих, којим се унапређују људска права, социјална инклузија, дијалог међу културама, родна равноправност и активно учешће младих људи, посебно кроз европске омладинске центре, Европску фондацију за младе, статутарна тела за међувладину сарадњу и заједничко управљање и партнерство између Европске уније и Савеза Европе у области рада са младима;

Уважавајући важност остваривања усклађености и синергије с напорима свих релевантних заинтересованих страна у области рада са младима, укључујући и Европску унију;

Уважавајући позитиван допринос омладинских радника у свим државама чланицама оснаживању и укључивању младих у развој инклузивних, демократских друштава која подржавају мир;

Ослањајући се на Декларацију Друге европске конвенције о раду са младима (2015) под називом: „Доносимо значајни бољитак у животе младих“ (енг. Making a world of difference), чији је циљ формулисање европске агенде за рад са младима,

Препоручује да владе држава чланица, у складу са својим надлежностима, повећају подршку раду са младима на начин да:

1. обезбеде да се успостављање, односно даљи развој квалитетног рада с младима, заштити и проактивно подржава у склопу локалних, регионалних и државних политика у области младих, на одговарајући начин. Узимајући у обзир да се облици рада с младима разликују од једне државе чланице до друге, као и постојање различитих облика рада у свакој држави чланици, посебну пажњу треба посветити потреби за израдом стратегија, оквира, законодавства, одрживих структура и ресурса, ефикасне координације с другим секторима, као и релевантним политикама којима се унапређује равноправан приступ раду с младима за све младе људе. Омладински радници и млади треба да буду активно укључени у све планиране мере спровођења;

2. успоставе кохерентан и флексибилан оквир заснован на компетенцијама за образовање и оспособљавање омладинских радника, плаћених и волонтера, узимајући у обзир постојећу праксу, нове трендове и поља деловања, као и разноликост рада са младима. Заинтересоване стране, укључујући и омладинске раднике и младе, треба да учествују у изради тог оквира;

3. узму у разматрање мере и принципе предложене у додатку овој препоруци и подстакну пружаоце услуга у области младих да учине то исто;

4. подрже иницијативу сектора младих Савета Европе за оснивање ад хок радне групе на високом нивоу, у чијем саставу би биле релевантне заинтересоване стране у области рада са младима у Европи, а која би могла да изради средњорочну стратегију за развој европског рада са младима заснованог на знању, у циљу:

- унапређења координације и приступа знању и ресурсима у области рада са младима на европском, националном, регионалном и локалном нивоу;

- даље подршке размени пракси у раду са младима, вршњачког учења и стварања одрживих мрежа и партнерстава;

- подстицања сарадње унутар сектора младих и међу секторима и стручним областима у којима се одвија рад са младима како би се ојачале везе, посебно између формалног образовања и рада са младима и између државних органа, приватног сектора и цивилног друштва;

- јачања дијалога између рада са младима, омладинске политике и истраживања у области младих;

- јачања капацитета у области рада са младима, како би се одговорило на промене и трендове у нашем друштву и новонастале изазове са којима се суочавају млади људи;

- остваривања увида у постојеће стање у образовању и оспособљавању (нпр. стручно оспособљавање и високо образовање) и постојећим системима за вредновање компетенција омладинских радника, како плаћених, тако и волонтера;
 - креирања низа мера за пружање подршке државама чланицама да прихвате и спроведу ову препоруку;
5. подстичу истраживање на националном и европском нивоу различитих облика рада с младима и њихове вредности, утицаја и предности;
 6. пруже подршку развоју одговарајућих облика ревизије и процене утицаја и исхода рада са младима и побољшају ширење, препознавање и утицај Портфеља за рад са младима Савета Европе у државама чланицама;
 7. промовишу ознаку квалитета Савета Европе за омладинске центре као пример добре праксе;

Поред тога, препоручује се да владе држава чланица:

- обезбеде да се ова препорука и њен додатак преведу и поделе (у приступачним форматима) релевантним органима власти и заинтересованим странама, ради подизања свести и јачања посвећености у вези са даљим унапређењем квалитета рада са младима;
- анализирају, заједно с Комитетом министара, спровођење препоруке, пет година по усвајању.

Додатак Препоруци ЦМ/Рец(2017)4

А. Предмет и циљ препоруке – одређење и предмет рада са младима

Ова препорука односи се на све различите облике рада са младима. Има за циљ да подстакне државе чланице да израде своју политику и праксу у области рада са младима у оквиру својих надлежности и њоме се позивају државе чланице да усвоје низ мера за јачање неопходне подршке раду са младима на локалном, регионалном, националном и европском нивоу.

Старосна група која користи услуге у области рада са младима треба да буде у складу са законским и уставним оквиром, као и постојећом праксом у свакој од држава чланица.

Рад са младима јесте широк појам који обухвата широк спектар активности друштвене, културне, образовне и/односно политичке природе, као и активности у области заштите животне средине, које спроводе млади, односно које се спроводе заједно са њима и за њих, у групама или појединачно. Радом са младима баве се плаћени омладински радници и волонтери и он се темељи на неформалним и информалним процесима учења, усмереним на младе и добровољно учешће. Рад са младима је у својој суштини друштвена и практична активност, јер подразумева рад с младим људима и друштвима у којима они живе, омогућавање активног учешћа младих у заједницама којима припадају и процесима доношења одлука и њихово укључивање у исте.

Упркос различитим традицијама и одређењима, постоји општа сагласност да је примарна функција рада са младима мотивисање и помагање младим људима да пронађу и следе конструктивне животне путеве, чиме се доприноси њиховом личном и друштвеном развоју, као и друштву у целини.

Наведени циљеви рада с младима остварују се оснаживањем младих људи и њиховим укључивањем у активно осмишљавање, израду, спровођење и процену иницијатива и активности које одражавају њихове потребе, интересовања, идеје и искуства. Кроз овај процес неформалног и информалног учења, млади људи стичу искуство, вештине, вредности и ставове који су им потребни да би самопоуздано корачали кроз живот.

За остварење наведених исхода, у раду са младима треба створити подстицајно окружење које активно подстиче инклузију и укључивање у друштвене токове, које је креативно и безбедно, забавно и озбиљно, разиграно и испланирано. Треба да га одликује приступачност, отвореност и флексибилност, а у исто време да промовише дијалог између младих људи и остатка друштва. Треба да буде усмерено на младе људе и да ствара простор за удруживање и градњу мостова, у циљу олакшавања преласка у одрасло доба и самосталност.

Познато је да рад са младима, често у партнерству и сарадњи са другим секторима, доноси широк спектар позитивних исхода за појединце, њихове заједнице и друштво у целини. На пример:

- подстиче критичко размишљање, иновацију и промене на локалном, регионалном, националном и европском нивоу;
- доприноси добробити младих људи, јачајући осећање припадности и способност да доносе корисне одлуке;
- подржава позитивне и сврсисходне прелазе у личном, грађанском, економском и културном животу, омогућавајући развој компетенција које олакшавају целоживотно учење, активно грађанство и учествовање на тржишту рада;
- унапређује развој различитих вештина, као што су креативност, критичко мишљење, управљање сукобима, дигитална и информациона писменост и руковођење;
- унапређује разноликост и доприноси једнакости, одрживом развоју, међукултурном разумевању, социјалној кохезији, грађанском учествовању, демократском грађанству и подржава вредности људских права;
- јача отпорност младих људи, а тако и њихову способност да се одупру негативним утицајима и облицима понашања.

С обзиром на постојеће изазове с којима се Европа суочава, као и њихове несразмерно снажне негативне ефекте на младе људе, наведени позитивни исходи наглашавају

суштинску важност потребе да државе чланице осигурају свим младим људима приступ квалитетном раду са младима. Ако то не учине, могу се изложити значајним ризицима.

Млади људи представљају кључни ресурс у изградњи социјалне и праведне Европе. Постоји велики ризик од угрожавања стабилности и социјалне кохезије друштва уколико дозволе да актуелне тешке околности изнедре једну „изгубљену генерацију“ разочараних и незаинтересованих младих људи. Данас, адекватна подршка младим људима, што обухвата и пружање квалитетних услуга у области рада са младима, представља важно и неопходно улагање Европе у своју садашњост и будућност. У супротном, изгубиће прилику да ојача савремено цивилно друштво, што представља претњу друштвеној кохезији и слаби могућност да се на ефикасан начин одговори на неке од највећих изазова нашег времена, попут миграција, незапослености, друштвене изопштености и насилног екстремизма.

Б. Начела

Препорука се ослања на постојеће вредности, начела и корист од рада са младима онако како су одређени у напред поменути документима. Осмишљавање и реализација рада са младима темељи се на начелима добровољног и активног учешћа, равноправног приступа, отворености и флексибилности. Тај рад треба да буде заснован на правима, инклузиван и усмерен на младе људе, њихове потребе и способности.

Будући да је учешће један од кључних принципа рада са младима, млади, омладински радници, омладинске и друге организације које пружају услуге у области младих препознати су као активни партнери у развоју, спровођењу и оцени политике и праксе рада са младима.

Државе чланице подстичу се да обезбеде активно учешће свих наведених заинтересованих страна приликом реализације препорука и мера наведених у наставку.

Ц. Мере

Приликом израде политика чији је циљ заштита и проактивна подршка утемељењу и даљем развоју рада са младима на свим нивоима, државе чланице позивају се да:

i. обезбеде подстицајно окружење и услове, како за доказане, тако и за иновативне праксе у раду са младима (укључујући, на пример, одрживе структуре и ресурсе), посебно на локалном нивоу, имајући у виду да се регионалне, националне и међународне прилике и сарадња позитивно одражавају на рад са младима;

ii. јачају улогу и положај рада са младима у циљу лакше међусекторске сарадње између сектора рада са младима, без обзира на то да ли услуге у тој области пружају државни органи, приватни сектор или

цивилно друштво, и других сектора, на пример социјалне заштите, здравства, спорта, културе, формалног образовања, службе за запошљавање и кривичног правосуђа;

iii. унапређују и подржавају координацију између локалних, регионалних, националних и европских нивоа на којима се одвија рад са младима, омогућавајући на тај начин умрежавање, сарадњу, сарадничко учење и размену;

iv. промовишу признавање вредности, ставова, вештина, знања и критичког схватања, које се развија учењем у раду са младима и кроз сам рад са младима;

v. унапређују равноправан приступ раду са младима;

vi. унапређују улогу рада са младима на следеће начине:

- информисањем младих људи о њиховим правима, као и о приликама и услугама које су им доступне;
- јачањем активног грађанства, учења и социјалне инклузије свих младих људи, посебно оних који су у ризику и маргинализовани;
- ширењем међукултурних компетенција, европског идентитета и међународног разумевања међу младим људима;
- подстицањем младих људи да раде на остварењу циљева одрживог развоја (СДГ) у својој животној средини;
- сузбијањем и спречавањем дискриминације, нетолеранције и друштвеног изопштавања;
- јачањем неформалног и информалног учења;

vii. поштују слободу и аутономију омладинских организација и других невладиних организација које се баве радом са младима;

viii. подстичу рад са младима који се темељи на знању и може да одговори на промене и трендове у нашим друштвима и новонастале изазове с којима се суочавају млади људи;

ix. подстичу истраживање, оцењивање и стално праћење развоја квалитетног рада са младима који се темељи на знању, обезбеђујући механизме за мерење исхода и утицаја.

Приликом израде кохерентног и флексибилног оквира заснованог на компетенцијама за образовање и обуку омладинских радника, како плаћених тако и волонтера, државе чланице позивају се да:

i. раде са пружаоцима услуга у области рада са младима и другим заинтересованим странама на изради скупа кључних компетенција (на пример, вредности, ставова, вештина, знања и критичког схватања) које треба очекивати од омладинских радника;

ii. израде оквира, стратегије, програме и смернице за образовање, оспособљавање, јачање капацитета и стручно усавршавање омладинских радника, на темељу усаглашеног скупа компетенција;

iii. успоставе нове или унапреде постојеће механизме за документовање, вредновање, потврђивање и признавање компетенција које омладински радници, плаћени и волонтери, стекну у својој пракси;

iv. пруже већу подршку спровођењу постојећих и будућих европских оквира и агенди о признавању неформалног и информалног учења.